

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pò godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Nedosljednost.

Dok ovo pišemo ne znamo još za stalno što su u Beču odlučili hrvatski zastupnici. Ne zna se za sjegurno ni što će oni u Pešti, a i glede onih u Zagrebu teško je izreći što će baš učiniti. Ova nezvjesnost najbolje pokazuje, da mi Hrvati nemamo razvijenog javnog mnjenja i još manje narodne volje, koja bi se očitovala u obćem kojem narodnom zahtjevu. Politički ljudi u nas mogu raditi kako ih volja, a ono malo javnog mnjenja što ima ili se ne uvažava ili se prezirno zove ulicom, na koju se ne treba bazirati. Naravno ta ulica, to su oni ljudi, koji nose sve te reke javnog života, to su oni ljudi, koji rade i biraju gospodu zastupnike, ali koji poslije izbora ne smiju imati nikakva upliva na odluku, na rad gospode izabrane.

Tako se događaj i danas, kad se je obća želja izbornika očitovala kroz javna glasila u zahtjevu, da zastupnici budu dosljedni.

Zna se, da su odnošaji između Italije i Austrije tako srdačni, da može lako doći i prije nego se misli do obračunavanja. U tom slučaju je celo primorje austrijsko odijeljeno od države i otvoreno izkrivljeno talijanske vojske, te bez željezničkog spoja svaka obrana Dalmacije posve je nemoguća. Dakle Austriji, ako će da sačuva Dalmaciju, treba u vojničke, obranbene svrhe željeznica kroz Dalmaciju. Narod hrvatski, njegov napredak i budućnost s tom željeznicom nema u obće nikakova posla, jer ne će biti ona učinjena radi naroda našega, nego radi našega mora i radi naše zemlje. Pače ako pogledamo razvitak našeg naroda onih predjela, kroz koje bi imala željeznica prolaziti, ne znamo hoće li ona tamo biti od štete ili od koristi. Samo opažamo, da se lahko može dogoditi, te će naše ljepše zemlje po kotarima i zagorim prisvojiti Nijemac.

Nego u ovom smo, mislimo, sporazumni sa svakim, da se željeznica ne gradi radi nas, nego radi države. I još više, uvjereni smo, da će država u željeznicu graditi tim prije, čim mi budemo našim držanjem jače pokazivali, da težimo Hrvatskoj. Ta željeznica je spoj sa Austrijom, sa Bečom, to je naravni put njegovih težnja.

Zna se još, da su u Beču odlučili ponovno osvojiti Dalmaciju radi nje iste, radi njezinoj mora, radi Balkana, radi nevelastnog položaja monarhije. To ponovno osvajanje znači privezati Dalmaciju austrijskim nasljednim zemljama tako, da se više ne će moći lahko od njih oduzeti. Ta bečka odluka bila nam je poručena po barunu Chlumceckomu, a počinjemo se eto izjavljati željeznicom i tako zvanim ekonomičnim pridignućem Dalmacije.

Dakle i željeznica i tobožnje pridignuće Dalmacije ne zavisi od našeg držanja nego od potrebe, da se Dalmaciju sveže današnjim uredbam, da ju se nerazdruživo spoji s nasljednim zemljama austrijskim.

Zna se napokon, da austro-ugarska nagodba meće celi hrvatski narod u podređeno stanje, da ga razdvaja, da ga upropašćuje. Zna se, da su hrvatski zastupnici mogli i u Beču spriječiti parlamentarni prihvataj toga zakona, jer bi lahko bili našli dvadesetak pomoćnika, koji bi im mogli omogućiti njihovu borbu.

Prema razloženoj, hrvatski zastupnici svojom borbom ne bi bili učinili nego svoju dužnost, a da bi istom zapriječili izgradnju željeznice ili bilo koju vladinu akciju, to mogu kazivati samo oni, koji su uvijek spravni za vladinu službu, i koji hoće, da to prikriju zavaranjem i izmišljenjem poteškoća, koje ne postoje. Ovakovim dolazi dobro svaka izlika, pa i uzveličanje svoje taktičnosti, razborite politike, te napokon i neodvisnosti od ulice, t. j. od vikača i onih, koji bi htjeli staviti sve na kočku.

Na ove i ovakove uvrede danas naša javnost ne može odvratiće kako treba. To neka gospoda znadu, pa se već hvale kako nijedan zastupnik, bio za borbu ili protiv njoj, ne će dobiti za to ni priznanja ni ukora sa strane birača.

Nego gospoda zastupnici, koji ovako misle i rade, ne razume samo jedno, a to je, da naši

političko-stranački odnošaji nisu još središnji kako bi trebalo, ali da će se srediti — o tom nema sumnje.

U našem javnom životu sve se još kreće stariim načinom. Razni obziri, položaji, uplivi, koji su do jučer sve vodili, vladaju još i danas silom uztrajnosti. Nu zar će ti odnošaji vladati uvijek?

Ne mislimo, da će mnogo! Javnost gleda, razsudjiva, malo po malo se miče i napokon odluči, radi. Ili zar već i u Dalmaciji ne kreće, i ako polagano, na bolje u tom pogledu? Treba biti sliiep, a da se ne vidi, kako se pučanstvo oslobađa svega onoga, što ga je držalo sapeta. Zar klike ne propadaju? Zar tutorstvo nije svaki dan to slabije? Zar zastupstvo nije podrženo mnogo više nego prije razsudjivanju slobodne kritike; zar ne čute i oni, da se u Dalmaciji mora stvoriti čist i jasan položaj u svakom javnom poslu, pa i u politici?

Zaludu je — doba polutanstva, doba gnijolj oporunizma, doba, kad se moglo spajati otačbeništvo sa najgnusnijom službom vladu — ta doba prestaju; kraju su.

Kako rekosmo, ne znamo što se odlučilo u Beču, ali znamo, da će držanje tamošnjih naših zastupnika odjeknuti širom Dalmacije i svih hrvatskih krajeva. Njihovo držanje imat će velikih posljedica na buduću stranački život i uobće na političko djelovanje našeg naroda.

Ako se vidi, da su se zastupnici iznevjerili svojim odlukama borbe, ako učine što javnost nije očekivala i ne očekuje, ne želi — to se može ljuto osvetiti ne samo zastupnicima, nego i ciliim strankama.

Na svaki način morati će se tražiti, tko je što htio, tko je što radio. Disciplina kluba „Sveze južnih Slavena“ tu će malo pomoći. Najprva je disciplina korist naroda, cilog našeg naroda, a ne obziri na razne položaje. Ako se u Beču uradi dakle što nije od koristi ni od ponosa naroda, tredit će da se položaj razbistri, da se zna tko, gdje i kamo spada. Igra na skrivaljke treba da prestane i neka se zna: ovdje su Hrvati, ondje su službenici vlade.

Ovo kažemo, jer, ako svi znaci ne varaju, naš narod će preko većine svojih zastupnika doživiti u Beču veliko poniženje, a to s toga, što ta većina ne zna da bude neodvisna i dosljedna u času, kad se sa svih strana traži i očekuje koliko neodvisnosti toliko i dosljednost u djelovanju.

Nego opet ne ćemo da se prenamoju u sudu, pa volimo još čekati razvitak događaja, koji su valjda već riješeni: da li na čast i korist ili na poniženje našeg naroda, to će se viditi. Prema tomu suditi će i javnost, a ne prema auktoritetu pojedinih ljudi, koji imaju raznih i opričnih obzira i obveza.

Parlamentarno izvješće.

(Posebno dopisivanje).

Beč, 9. prosinca.

Kako Vam u predprošlom listu javih, u „Svezi južnih Slavena“ vrela je voda na klo-kune, i da neko od njih ne omdakne na vrijeme nekoliko glavicu izpod „Svezine“ lopiže, bila bi sigurno u njoj prekipila voda i sa sobom odniela lčvečeva i još koga drugoga možda.

Konferencija kod Becka.

Dok ovaj izvještaj izadje u Vašem listu, možda je već podpisan ugovor mira između Becka i „Sveze južnih Slavena“. Koliko Vam Becka i danas mogu javiti, bude li ovaj ugovor podpisan, nađe je, da se ovaj put ne će biti vodila borba baš uzalud. Mir od Franzensvinga ne bi se imao odnositi na onu polovicu, već u glavnom na onu preko Velebita. Svakako se nadaju parlamentarni krugovi, da bi se ovaj mir morao postignuti prije četvrtka. Vederemo! mir bilo se sklopi mir ili ne, pogovara

Bilo da se sklopi mir ili ne, pogovara se, da su članovi „Sveze južnih Slavena“ zastupnicima lčvečevu i Hribaru u pitanju nagodbe ostavili slobodne ruke. Ovo se postupanje donekle opravdava javnim položajem obojice zastupnika.

Poljaci i poslovnik.

Poljaci namjeravaju preuzeti inicijativu glede promjene kućnog poslovnika. Da se

unapriediti izbjegne pogibelji i prijetnjama obrstrukcije, oni zagovaraju ideju, da se u novom poslovniku imaju odrediti jedino dva dana, u kojim bi se mogli razpravljati prešni predlozi. U ostalim danima preko sedmice bi se mogao po tomu mirnim putem rješavati dnevni red. Ova njihova ideja ne nalazi još odobravanja u kući, jer kad bi se u ovom smislu promienio u istinu poslovnik, onda bi opozicionalne stranke izgubile najmoćnije sredstvo iz ruka, kojim ipak mogu uvijek da vladu prisile na popuštanje.

Jubilarna brada.

Jučer i prekojučer ovdje se je momentano zaboravilo na sve važne događaje širom sveta. Ali ne samo u građanskim krugovima, da li u političkim i novinarskim. Nitko ne govori: eto su vas i ovaj put nadmudrili Magjari? nitko se ne zanima, da li je istina viest, da je njemačka vlada povukla poljsku osnovu; nitko ne želi znati kako će svršiti kriza ministra Korytowskoga, ali za to koga si god jučer susreo novinara i političara, svak te pita: za što ne obriješ bradu na obradku? ili misliš li nositi jubilaru bradu? A jedan mi je dapače turistinovinara rekao: Vi niste sigurno iz Like, jer ne nosite carsku bradu. Nemojte misliti, da ovdje zbijam šalu. Nipošto! Radi se o veoma ozbiljnoj akciji. Ovdješnji su naime brijači došli do ideje, da se jubilara cesarova godina proslavi jednim vidljivim znakom, te su u tu svrhu zaključili izdati proglas na „austrijske“ patriote, da u ime svečane proslave šestdesetogodišnjice cesarova vladanja, budu za ovu jubilaru godinu nositi jubilaru cesarovu bradu. Ovaj je poziv brijača došao u satiričkim krugovima izazvao smieha i veselja, ali stvar se ne smije shvatiti sa satiričkom pogleda, već u dobroj namjeri, kao što su i gospoda brije zamislili. Jučerašnji „Extrablatt“ već je donio na prvj strani portraite Luegera, Körbera, Schlenhera, Rothschilda, Drehera, Bahra, Sonnenhala, princa Liechtensteina, Mahlera, Girardi-a, grofa Wilczeka, Lehara i vodje socialnih demokrata Dra. Adlera sa jubilarom bradom. Ako boricima uspije ova akcija, ele bit će zasluge kroz ovu godinu dana. U slučaju, da bi svi zastupnici nosili jubilaru bradu, onda bi svaki posjetio parlamenta sigurno mislio, da između zastupnika i vladinih krugova vlada ljubav i sloga.

Neopravdani napadaji.

Izvinite čete mi, ako se na ovom mjestu u kratko osvrnem na rezoluciju dalmatinskih djaka u Zagrebu proti članovima „Sveze južnih Slavena“ u pitanju zagrebačkog sveučilišta.

Daleko je od mene namjera bilo uzimati koga u obranu, bilo koga ovim napadati, istine radi pišem ove rieči. Izmedju postulata, koje bi naši zastupnici stavili austrijskoj vledi, a o kojim mislim, da je za vrijeme zadnjih konferencija između parlamentarne komisije „Sveze južnih Slavena“ i Dra. Becka već bilo govora, nalazi se i pitanje hrvatskog sveučilišta. Ako sam dobro obaviešten, naši se zastupnici ne bi zadovoljili samo sa rješanjem pitanja pravnikišk nauka. Njima na srdcu leži medicinski fakultet u Zagrebu, kao i priznanje nauka i položajnih izpita i na filozofijskom fakultetu. U jednu rieč oni su za oživotvorenje jedne pod-pune univerzije i ravnopravne svim austrijskim univerzijama. Ravnajna radi ovo Vam javljam, a naša će mladost učiniti dobro, da se uztegne svakih demanstracija i prosjedva radi sveučilišnog pitanja.

Talijanski djaci

počeše se na novo kopirati. Ne varaju li svi znakovi, o jednom talijanskom sveučilištu u Trstu ne može biti govora. Djaci su zaključili čekati vladin odgovor do Božića. Ne prime li do tada nikakva odgovora, to je njih većina mnjenja, da se moraju namah nastaviti demanstracije proti vladu. Parlamentarni njemački krugovi ne će ni da čuju rieči o talijanskom pravničkom fakultetu u Trstu. Saznajem, da bi se talijanski djaci zadovoljili jedino sa dozvolom, da im se priznaju nauke i položeni izpiti na talijanskim sveučilištima „nel regno“.

Česki Židovi.

Kao kod svih naroda, tako se je i kod českog naroda veliki broj Židova smatrao Če-

sima. U zadnje se vrijeme u Českoj pokazuje u tom velikih promjena. Već se je mnogo českih Židova obratilo na pravi put, te su nastupili dosadašnju svoju česku politiku, a pristupile u četu zionista.

Českom „Narodnom klubu“

prorokuju njemački krugovi brzu smrt. Ovo svoje prorokovanje baziraju oni na pisanju organa zast. Dra. Stranskoga, koji je svojedobno izstupio iz mladočeskoga kluba, budući se tamo nije više htio osvrtni na njegove zahtjeve.

Promjena na Švedskom prijestolju.

Na 8. t. mj. u jutro preminuo je stari švedski kralj Oskar, četvrti vladalac iz kuće Bernadotte, jedine kuće, koja se je, stvorena od Napoleona, uzdržala na prijestolju. Bilo mu je 88 god. (Rodj. 21./I. 1819.). Njegovo dugo kraljevanje od god. 1872. bilo je najmirnije i najstretnije u Švedskoj. Učen, liberalan, a demokratskih običaja, bio je ljubljen obćenito, te bi njegovo razdoblje bilo ostalo bez ikakvih povjestnih potresnih zgoda, da nije bilo konflikta između Norvečke i Švedske, koji se je pred tri godine svršio razstavom dvaju kraljevstva. Njegova trjezvenost, umjerenost u tom konfliktu i u njegovu završetku bila je upravo zamjerena. On se prvi priklonio gotovom činu i bio je prvi koji je poduzeo nastojanja, da obuzda svaku suprotnu akciju. On je znao da će časti volju naroda.

Princ regent je odmah koji čas prije Oskarove smrti dozvao predsjednika ministra, ministra izvanjskih posla i sve visoke dvorske funkcionere u svoju palaču, da im naviesti, kako je smrt bila.

Na podne sastalo se Državno Vieće. Novi kralj Gustav Adolf, sin Oskarov, položi zakletvu na ustav, a onda princevi zakleše vjernost kralju. Ministri predadoše svoje listine na razpoloženje kralju, a on ih ponuka, da ostanu i nadalje u službi, na što i oni položihše zakletvu vjernosti. Za tim je novi kralj progovorio prisutnima o pokojniku i kazao kako će svoje dužnosti vršiti pod lozinkom: „S pukom za domovinu!“

Na te rieči zaori: „Živio kralj!“ Gustav Adolf pomirio je ime Gustava Petrovoga, a za svoju lozinku izučene rieči pri kraju svog prvog kraljevskog govora, t. j. „S pukom za domovinu!“

Gustav V. švedski kralj rodio se je 16. lipnja 1858.; god. 1881. vjenčao se s princesom Viktorijom Badenskom. Poput svog oca on je čovjek vrlo inteligentan, sasna dobro upućen u državne posle, k tome strastven mornar i lovac.

Naši dopisi.

Kaštel Sućurac.

(Odgovor „N. Jedinstvu“). Gosp. uredniče!

U Vašem cienjenom listu objelodanismo tri dopisa o prilikama u našoj obćini. Htjedosmo dokazati, da ova obćina nezaluzno razglazuje se kao uzor-obćina. Poglavitno nas je potakla namjera, da pomognemo liečiti rane, ne bi li oduhnu onaj dio sućurskih obćinara, koji je pod igom samovolje i pristranosti dvojice-trojice samonikosa. Utekosmo se javnoj štampi, jer za žalost oni obćinari te su izvrgnuti samovolji obćinskih gospodara i u podpunom smislu rieči „terrorizirani“ zaziru od utoka, bojeći se gorega zla. „N. Jedinstvo“ odgovara samo na zadnji naš dopis i nazivlje ga „mahnitim“. Nek mu bude. To je pitanje ukusa i uzgoja. Ponačnja, da je ova obćina premda medju manjima ipak od najurednijih u pokrajini, te da je za sadašnje uprave podvostručena imovina, a da na teret obćinara nije nametnuto ni novčica više. Dapače „N. Jedinstvo“ ide još dalje i podaje svjedocbu nepogrešivosti načelniku Mijolinu i tajniku Butieru. O neodnosti iznesmo već dosta dokaza, a ima ih još razpoloživih. O podvostručuju imovine odgovoriti ćemo, da je to ništa drugo, nego naravska posljedica jednoga djela obćinskoga gaja zasajdena vinnogradom. To nije zasuga ni načelnika Mijolina ni tajnika Butiera, nego njihovih predšastnika.

Drugi se trudiše, a oni u njihovu zjetvu udjose. Odlomku Kaštel Sućurca nije povećan prizir; da li ga se uzdržalo na istoj visini od 150⁰/₀, kako je bilo i prije nego je občinski gaj stao na rod. Ako je to zasluga sadašnjega načelnika, mi mu zaista ne zavidjamo; dok je dobro poznato, kako je prvašnji upraviteljima bila namjera s prihodima vinograda u občinskom gaju sniziti prizir i urediti selo postepenim saniranjem. Nije se učinilo ni jedno ni drugo. U odlomku Kaštel Gomilice, jer drugih prihoda osim priraza i nema, ne samo što imovina nije povećana, nego je prizir bio dosegao i 300⁰/₀. O podvostručenoj imovine razgovarat ćemo se, kad „N. Jedinstvo“ iznese dokaze u brojkama, kad se odbiju dugovi, pa i neutjerivi imovni zaostaci. Inače priznat ćemo, da je u občinskoj blagajni moglo biti većih pretičaka, da ne bude bilo dispositionsfonda, iz kojega se trošilo i za izbore občinskoga vieća, i za pričeke činovnika, i za ručke slastnih kolača itd. Nadamo se, da će pretičaka biti većih, kad u nedaleko vrijeme s jednim imenovanjem prestane po sebi dispositionsfonda. „N. Jed.“ nastavlja, da je vika na občinu s razloga, što ova ne dopušta, da svak gradi kako hoće, nego što zahtjeva, da se svak u novim gradnjama drži gradjevnoga plana. Gradjevni plan za odlomak Kaštel Sućurca ne postoji, nego samo u stupcima „N. Jedinstva“. Hoće li dokazati protivno, neka se isti plan izloži u dvorani občinske vijećnice u Kaštel Sućurcu, a štampon neke od objelodani zaključak občinskoga vieća, s kojim je u smislu pokrajinskoga gradjevnoga pravilnika odobren isti plan. Kad bi navodi „N. Jedinstva“ bili istiniti, mi bi prvi podpisali priznanicu i načelniku Mijoljini i tajniku Butieru. U stupcima „N. Jedinstva“ je gradjevni plan, osnova novoga puta s Koprina na obalu u K. Sućurcu. Tu je osnovu, u naše znanje, po nalogu občine izradio tehničar gosp. M. Šperac, kad je namještništvo odgovorilo na pitanje o dozvoli sajma na sv. Luku: da se hoće i drugi put. Ali je ta osnova u „jednoj od najurednijih občina dalmatinskih“, to jest u Kaštel Sućurcu — još na papiru. U ostalom gradnja mjesta za turanj Mate Bratinčevića je u njegovu dvoru i medjaši s mrtvom ulicom vlastitosti Antona Kovača. Stipe Plepel nije gradio novu kuću, nego obnovio zid stare kuće. Svakako obe gradje daleko su od nomenomute osnove tehničara Šperca. Mi se tužimo na občinu, što dok za nove zgrade i veće vrijednosti opršta neke od prikazanja nacrti, zahtjeva nacrt i za gradnje male vrijednosti obćinarima, koji su u nemilosti načelnika. Tko se svjestan ne bi tužio na ovako očitu pristranost i nepravdu? Ne, ne bi mi htjeli, da se razpusti obćina Kaštel Sućurca. Daleko od nas ovako skrajne više ili manje policajne mjere, koje su često na moralnu a vazda materijalnu štetu puka. Bio načelnik i tajnik u K. Sućurcu tko bio da bio, mi hoćemo pravdnosti i jednakosti u granicama zakona, ne ćemo sile, ali ni prkosu i progrovnost s visoka. Hoćemo istinu, koja će nas osloboditi. Svakako volimo trpjeti nepravdu, nego je činiti. Ovako je naša poruka „N. Jedinstvu“ i onima, te ga u poslima K. Sućurca nadahnjuju, pa bili oni, koji jedno misle, drugo govore, a treće rade.

Viesti.

Nedjeljna zabava u „Hrvatskom Sokolu“ uspjela je krasno. Vredni naši diletanti predstavom „Pukovnik od 18 godina“ držali su cijelo večer občinstvo u veseloj razpoloženju, jer je komad zbilja već po sebi pun gpe, zdrave šale. Igrali su liepo osobito gje. Kr. Novak. A Vendler i G. Dellagiiovanna, te g.dja K. Novak. G. ca Ilka Lušić u uloz mladog pukovnika bila je baš pravom gospodaricom pozornice i pokazala ne samo vještinu, okretnost i razumijevanje, već još jednom najliepše potvrdila, da ima za pozorišnu umjetnost pravi dar. Čestitamo od srca njoj i svima, koji su pomogli, da predstava onako zadovolji i pozabavi pozvanike.

Nešto sa suda. Odkad prispje u nas c. k. viši glavjar kancelarije, vlada strah i trepet nad kancelarskim osobljem; kao da upravlja, nek mi izraz bude dozvoljen, sa Bachovom patientom, koja je sada u Šibeniku „in voga“. Jadni ti pisari na sudu? Da ih vidite, kako se vrotalomno uzbidicom do suda penju u 9 sati jutrom i u 4 prošle podne; — ta nisu jedan put čuli stranašnu prijetnju: „a tutti ve rovinarò“. Možda misli c. k. glavjar, da će tako spasiti ugled suda pred narodom? ili je to samo „question di moda“. Valja slediti modu. Ovako on s drugima, ali sam sobom liberalan, da mu nema para. Liepo li ga je vidjeti, kad se mirnim digestivnim krokom upućuje u sud, kad je već sune davna legio; — pa i onu drugu, kad zadovoljstvom tare ruke i kaže „adesso vado a far un bagnetto caldo in preson“. Nekome sve, a nekome ništa.

Možda pripada i on novoj za Šibenik činovničkoj stranci prekomorskih snova. Nekome je slobodno sve, a nekome ništa.

Pučka škola u Docu. Pokrajinsko školsko vieće odredilo je obzirom na broj dječice obvezane na pohađanje pučke škole u škol. okolišu Docu, da se već odobrena dvorazredna mješovita škola podigne na trorzrednu mješovituu počamši od škol. god. 1908/09. Kako doznajemo, radi se oko toga, da se za tu školu u Docu priskrblil shodno pomješće.

Mala umjetnica. Do koji dan gostovat će u zadarskom kazalištu mala umjetnica (9 godina) Giulietta de Riso, koju novine u velike hvale radi neobičnog glumačkog dara. Davat će se „Così va il mondo, bimba mia“ od Galigne i „L' hanno tutte, mamma, il lo babbo“ od Marenca. Iz Zadra doći će, kako čujemo, i u Šibenik, te će prva njeg predstava biti u mjestnom kazalištu na drugi božićni blagdan, dne 26. t. mj.

Porota. Razprava protiv Gjure Sekulić-Kesa Vasina iz Šibenika radi pokušanoj umorstva na bludnicam Leopoldini Jakovljević i Jozici Niedermayer svršila u kasnu noć prošle subote.

Okrivljenik se brani: da se nalokao u Petriča, Vatavuka, Šarca, Košana, Candida vina i pive; da onako mrtvo pijan pošao u bludište; da nezna što se tu dogodilo, samo da panti kako ga bludnice tukle. Ne zna: da se pome-nute večeri brijao.

Oštećenica Jakovljević kaže: kako okrivljenik došao. Nije bio pijan. Zvao ju na sobu. Ona odbila jer predviđala da okrivljenik mogao bi joj neplati. A kad joj okrivljenik za jamčio, plati, da je s njim pošla i on ju spolno upotriebio. Svrsio; nehtio plati i da će umaći. U hodniku ona ponovno okrivljeniku: da plati i odnese mu šubar s glave, a on njoj 2-3 uz obraz šupi. Pretrašila se, povratila mu šubar. Priskočile njezine druge Štefi, Carmen, Mici. Sve na nj da plati. Ona da ga rukom stresla da plati. Da ga Carmen Katice Samson cipelom udrla. Priskočili: madame Čupković i podvornik Sagasser. Svi nagovarali da plati. Madame kričala: da okrivljenik povadio nož. Ona pobjegla u sobu, da se zatvori. Okrivljenik za njom, pa ju u sobi dohvat i nekoliko puta nožem ubode.

Svjedokinja Stefi Elsa Jakubić pripovieda: da je sa Carmen došla u pomoć Leopoldini; da je okrivljenik doo čušku i njoj; da je ona uzvratila šakom, ali ga nije dohvatila već udarila o zid pa stukla prste; da su se okrivljeniku spustile gaće i on povadio nož pa „hitro beži“ za Leopoldinom; da je Leopoldinu dva puta u trbuh ubo; da su ga uhvatile i držale; ona za desno a Carmen za lievo rame. Inače, da bi bio Leopoldinu dotukao. Na stubam susreo Mici Joricu.

Ova nije ništa radila. Okrivljenik ju dva puta upara nožem.

Iz izpita Carmen Katice Samson proiziče: da je okrivljenik i nju nekoliko puta po nosu udario; da je ona cipelom odvratila.

Podvornik bludišta Bartol Sagasser kaže da okrivljenik nije bio pijan; da je okrivljeniku naručio nek nazvati djevojaka: okrivljenik upitne večeri, prvo ulazi u bludište kazao mu: da se djevojke u Trstu nečaju u Šibenik doći; da „vole u Trstu gladovati, nego li u Šibeniku carovati“.

Brača Škubonja kazuju: da okrivljenik upitne večeri oko 9-45 obrjao se u njihovoj brijanici, a Sredonja Ante da je u 10 sati s okrivljenikom u Košana igrao na karte — „assa“.

Ivan Knez tvrdi: da je okrivljenik bio mrtvo pijan u bludištu. Državno odvjetništvo zahtjeva nek se to uvrsti u zapisnik, pošto svjedok pri prvom preslušaju izključio pijanstvo okrivljenika. Mrkota, Vukičević-Kunac i Rossa upoznali veselost, napatost, ne pijanstvo okrivljenika u bludištu. Ostali svjedoci izključuju pijanstvo okrivljenika; da kad je ušao u salon bludišta da liepo pozdravio i pristojno se ponašao.

Oružnici Gaspić, Šimičević, redari Dulibić, Kulić, Juras, Čučur, detektiv Friganović izkazuju kako je bio uapšen okrivljenik i da nije bio pijan; da je putem lešarua, ali na njihovu opomenu, da se ne pričinja, da je napred upravno hodao. Šimičević i Dulibić još izkazuju da okrivljenik im reče „kako bi bilo da se u ponašanju prikaže pjanim“. Ključari Kužina i Zorić odklanjaju pijanstvo sa okrivljenika, moguće da je bio nešto veseo. Kad okrivljenika spremali u čeliju, da im je rekao: „ako bi vas tkopitalo, neka reku da je izgledao pjan“.

Oštećenica bludnica Mici Josica Niedermayer nezna o napadaju na drugu Jakovljević ništa. Čula vikanje i kričanje. Doletela uz stube. Okrivljenik nasrnu na nju nožem, te ju obrani: na strani desne mišice zadade joj ranu 3 cm. dužu, a 7 cm. duboku sve do kosti unutarnje

strane nadlaktice prerezavši joj krvnu kucavicu, koja prati radjalni živac: rana teške naravi i radi krvotoka pogibeljna za život; drugu ranu na desnoj strani sine 7 cm. dugu linearnu ogrebinu. I ona opršta okrivljeniku.

Javni tužitelj živom rieči predočuje grozotu zločina, a obrana brani okrivljenika pjanstvom i da čorav u jedno oko, a u drugo udaren cipelom tako da skoro sasviem osliepio, pa ne znao što čini.

Na postavljenih 9 pitanja, porotnički pravriek jednoglasno odgovorio niečno na pitanje pokušanoj umorstva; sa 10 protivu 2 odbilo težku tjelesnu ozledu škopčanu pogibelju života; prihvatilo sa 8 proti 4 zločin po § 152 zadane ozlede u obće, drugim načinom zle namjere. Zatim sa 4 proti 8 odbilo podpuno pijanstvo u okrivljenika, a sa 7 protivu 5 prihvatilo: da okrivljenik nije znao što čini. I usljed ovakog pravorieka, obtuženik biva riešen, a oštećene stranke upućuju se za naknadu liječenja i pretrpljene boli i štete na gradjanski sud.

Ovo riešenje dojmilo se občinstva kò Bokelja slučaj u Kotoru. Dvne bludnice utekle iz bludišta u Kotoru za Ercegnovi. Vlastnik bludišta brzojavio obćini Ercegnovi, da ih zaustavi, u Kotor doprati i u bludište povrti. Sa svojim redarstvom to je obćina Ercegnovi i provela. Pri izkrvavanju u Kotoru bili su prisutni i državni odvjetnik i šef političke policije. Svak i svi skupa osudjivali taj zvjerski čin; prieto se i tužbom, pak sve — na vrbi svirala. Nesretnice povratilo i spremilo ponovno u bludište silom občinskog redarstva, a provelo pod nosom državnog odvjetnika, policajskog komesara: sudebne i političke vlasti.

Razprava započeta i prekinuta u subotu protiv Kukolj Nikole — Zubonja Markova, god. 21. mesar iz Knina radi silovanja bi nastavljena u ponedjeljak. Presjeda savjet. Benković. Javnu obtužbu zastupa državni odvjetnik Dr. Marcocchia, a okrivljenika kazneni branitelj Subotić.

Razpravci je oduzeta javnost. Nikola Kukolj u večer 7 listopada t. g. u Kninu silom zbilja uporabljenom pogibeljnim zaprijetama postavio gluhooniu Todoru pok. Petra Čoke u položaj da mu se ne uzmogne oprjeti, te ju u takovom stanju upotrebio za prilieg izvan ženitve i tim počinio zločinstvo silovanja predviđeno u § 125 K. Z. Kaznjivo po § 126 K. Z. težkom tamnicom od 5—10 godina.

Okrivljenik Kukolj, koji je do sada već 2 puta pod iztragom bio radi zločina silovanja, više vremena prije učina napostavio gluhooniu Čokinu Todoru, koja stanovala sa svakom Šunajkom i ženom mu Milkom, uvijek oko njezine kuće obličao, na nju vrebao za moči ju samu uhvatiti i svladati. Tužene noći Todoru uprčena vučijom vraćala se s vode kući. Kod borica ne daleko njezine kuće dočeka ju okrivljenik Kukolj da mu seпусти. Ona ne htjede. On ju stade šakama tući i napokon silom svali, pak joj začepi usta rukom i premda mu se ona izmicala i koprcala, uspije mu silovot ju. Oštećenica ipak pri hrvanju uzmogne vikati i skričati. Doletješe neki ukučani i nadjoše ju na zemlji ležeću gdje se bori sa okrivljenikom, ali ovaj dok ih opazi, dade se u biegl.

Jučer jutro sudbeni Dvor porotnici krenuše željeznicom u Knin: da se na lice mjesta o zločinu osvjedoče. Sinoć se povratili, a danas će pknuti osuda.

Većeras započimlje razprava, ona urečena za ponedjelnik protivu Miloš Dobrijevića p. Tome iz Otona radi zločinstva otmice i silovanja. Predsjeda savj. Benković. Javnu obtužbu zastupa državni odvjetnik Marcocchia, a okrivljenika kazneni branitelj Subotić. Trajat će i sutra. U petak započimlje i svršava zadjna, ona urečena za jučer, a tiče se zločinstva umorstva

Za namještenje dječaka u obrtnu-znatiljsku školu u Zagrebu zauzeo se je u Skradinu onaj presv. opat Dr. P. Kragić, te je baš jučer bio ovdje na prolazku za Zagreb, kamo vodi trojicu dječaka i gdje misli izpostovati namještenje još drugih, ostavljenih bez ičije pomoći. Dr. P. Kragić zaslužan je, što je mnoge takove dječake dao na nauke što u gimnazije, što u bogosloviju, što u druge prosvjetne zavode. Povalno!

I. Dalm. klesarska zadruga u Selcima na Braču osnovana je u nedavno, e da se klesari, klesarski poduzetnici i posjednici kame-noloma u onoj obćini zajedničkim radom usavrše u strukovnom obđelovanju i tim poboljšaju svoj položaj. Ovu liepu ustanovu pozdravljamo od srca, željom da ne bude ni prva ni zadjna te vrsti, a našem občinstvu, osobito zanimanicima, preporučujemo klesarsku zadrugu u Selcima, e da u traženju klesarskih radnja dadu istoj prednost, tim više, što će cene bit bez sumnje povoljne.

Nove austrijske poštanske marke i Dalmacija. Naskoro će biti povučene iz prometa sadašnje austrijske poštanske marke, što sigurno estetičari ne će žaliti, jer im izvedenje ne služi na čast modernoj industriji. O novoj godini doći će mjesto njih u promet jubilarne marke, za koje se nagovješta, da će biti umjetnički izradjene. Nove marke bit će veće od sadašnjih, te će predstavljati galeriju vladarskih likova. Marka od 1 fil. nositi će sliku Karla VI, od 2 fil. Mariju Tereziju, od 3 fil. Josipa II, od 5, 10, 25, 35 i 50 fil. te 1 K Franju Josipa I., od 6 fil. Leopolda II., od 12 fil. Franju I., od 20 fil. Ferdinanda I., od 2 K dvorca Schönbrunn, od 5 K kraljevski konak u Beču, a od 10 K opet lik sadašnjeg vladara. Nacrtje slika izradio je graf K. Moser, a štampanje obavit će dvorska i državna tiskara u Beču. Nama kao Hrvatima udara u oči, što na markama ne ćemo viditi lik Leopolda I., što je možda bolje, jer se tako bar ne ćemo uvijek morati da sjećamo na katastrofu Zrinskijeg i Frankopana. U kojem će jeziku biti sastavljen tekst novih maraka, to se još ne javlja, valjda zato, jer se predpostavlja, da „državni“ jezik ne smije u austrijskoj carevini gubiti od svog „prava“. Govoreći o poštarskim markama dolazi nam i nehotice na u pitanje poštanskih maraka za Hrvatsku, u kojem leži jedan odlomak našeg državnog i javnog prava, kako je to strukovno objašnjeno u razpravu „Pravo Hrvatske na posebne poštanske marke“. Naši predji zaboravili su to naše pravo, a Magari ga danas izrabljuju u svrhe svoje imperijalističke politike i provodjanja ideje državnog jedinstva“. Na i ako je to pravo Hrvatske od nagodbe ovamo ostalo zaboravljeno, nije ono izgubljeno dok postoje zakoni da se izvršavaju, te se mi pouzdano nadamo, da će Hrvatska stupiti u užitak tog svog važnog prava, ako mu samo hrvatski političari budu posvećivali dužnu pažnju. Onda će i Dalmacija kao neotudjivi sastavni dio kraljevine Hrvatske upotrebljavati hrvatske marke. Medjutim preporučujemo svim boljim sinovima naroda hrvatskoga, da ovo pitanje nikad ne puste s vida.

Imenovanja. Prigodom umirovljenja nad-inžinira Dragutina Čičina u Dalmaciji, bi mu podieljen naslov gradjevnog savjetnika sa popustom takse. Ovo je imenovanje doniel ve „Wiener Zeitung“. Kako nam se javlja iz Beča, do malo će dana „Wiener Zeitung“ donieti imenovanje dvorskog savjetnika Josipa Mardegani prvim sekcionim šefom u kabinetskoj kancelariji.

Kakvih skotova ima. Pučka štedionica u Drišu rabi svoj naslov u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Prekrasno!

Opet prepričke. Primamo: U predzadnjem broju organa pokraj. poljodj. vieća „Gospodarstvo“ čitali smo članak o „Ampeliti“. Da pravo rećemo, sve, što se tu predlaže, nije umjestno, ne sa strane pisca, koji je imao najbolje namjere, već sa strane onih, koji tim poslom hoće da zavedu narod na nove eksperimente. Ovaj članak izazvao je odgovor u zadnjem broju „Gospodarstva“, gdje pisac dokaziva štetu, koju će narod imati, ako se posluži ovim sredstvom i bude čekao spas u tome. Uredništvo „Gospodarstva“ popratilo je ovaj drugi članak opazkom, koja odaje hrdavo razpoloženje. Kad se je bila porodila polemika između „stručnjaka“ radi „Colombou x Ruperstris“, bilo je također ovakove pisanje, koja nije ništa pomogla. Narodu je već dodijala slična pekljanja. Narod želi samo rada na njegovu korist, a ne za čije god vježbanje u bezpodnom polemiziranju.

Obilazni učitelji poljodjelstva postepeno postaju državni činovnici. Prvi su bili imenovani gg. Vinko Baranović, Marko Marčić i Anderlić i to u X. razred čina. Samo da bude za bolju korist naroda!

„Gospodarstvo“. Od kada je ovo glasilo dobilo novog urednika izlazi jedan put na mjesec i to dva broja zajedno. Liep napredak!

Hrvatski sabor. Uslied previšnjeg reskripta, kojim se sazivlje hrvatski sabor za dne 12. o. mj., urekao je predsjednik sabora Dr. Medaković sjednicu za 10 sati prije podne. „Nar. Novine“ se čude tomu, da se prva sjednica uriče u 10 sati, a ne kao po običaju u 11 ili 12 sati. To čudo dovodi ih, da će sjednica biti burna. Narava stvar. — Fućek će odstupati ili će se narod razpustiti; za tako velika djela nisu dovoljna jedan ili dva sata, već barem četiri. — Sazivom hrvatskog sabora sve se je uzomešalo, a osobito je glavu izgubio Werkele. Rakodczajju je sve jedno; on je svaki čas spreman poći u penziju s velikom mirovinom.

Hrvatsko novinarsko društvo u Zagrebu. Teda negda gausne se u Zagrebu, da pokrenu novo toli potrebno i davno osjećano društvo. Kraj sadašnjih prilika teško je doduše bilo, a sada će se to novo društvo ostvariti hvala sviesti novinara. Momente osobnog,

sičnog kalibra valjalo je postrance ostaviti, a tako i treba, jer nema društva u Hrvatskoj, komu hrvatsko novinstvo nije pomoglo prilikom organizacije, dočim su novinari to sve skrštenih ruku gledali. Opravdano je s toga i podpuo u redu, ako svi ti staleži i društva pomognu hrvatskim novinarima do velike i snažne organizacije.

Sveobći strajk u Zagrebu na 12. o. mj. „Slobodna Rieč“ poziva savkoliki zagrebački proletarijat, da na dan otvorenja hrvatskog sabora od jutru pa do podne obavstavi posao, pa da dodje pred sabsorsku zgradu demonstrirati za sveobće izborno pravo.

Povrtak radnika iz Amerike. Iz Rima javljaju, da se od u Ameriku izseljenih talijanskih radnika sprema na povrtak kući njih oko 200.000. K tome se htjelo u Ameriku odseliti 100.000 talijanskih radnika, tako da će uslied američke krize ove zime morati 300.000 radnika više no obično naći zarade.

Vinski proizvod u Primorju. U Primorju proizvelo se 1,110.000 h. vina. Od toga otpada na tršćansku okolicu 10.000 hektolitara, na Istru 800.000 hektolitara, a na Goričku i Gradičku 300.000 hektolitara. Prema tome se ove godine proizvelo za jednu trećinu više vina, nego li lanjske.

Rječnik hrvatskoga jezika i družba sv. Ćirila i Metoda za Istru. O rječniku hrvatskoga jezika, što su ga skupili i obradili Dr. F. Iveković i Dr. Ivan Broz, pisalo se već toliko, da bi svaka naša rieč u njegovu pohvalu bila suvišna. Neka dostaje samo, što o djelu piše poznati stručnjak g. profesor Stjepan Bosanac: „Duša nam se širi i snaga, koja kod tolikih naših svakidašnjih bieda i nevođa već hoće da klone, jača nam se i hoće da okriepi, kad gledamo prekrasnu knjigu, koja nam prikazuje bogato jezično blago naroda hrvatskoga, čisto kao „suza“, kako bi rekao pokojni Daničić, bogato blago, što ga iz naroda skupio i narodu svome liepo i s golemim trudom sredjeno povratio jedan od najvrednijih radnika dravnoga kaplota g. kanonik Dr. Franjo Iveković. Ovim svojim djelom nje kan. Iveković pokazao samo divnu, uzornu upravo ustrajnost u visokoj svojoj dobi, već je ujedno pokazao takovo poznavanje jezika hrvatskoga, kakovo se stječe samo ozbiljnim proučavanjem za mladih dana. Sve to veliko znanje hrvatskoga jezika skupio je u monumentalnom rječniku, kojim je sjajno okruno gotovo svoj trud. Bez ovoga rječnika ne će moći biti nijedan inteligentan Hrvat, a inteligentnim ne možemo zvati nijednoga Hrvata, makar kako bio obrazovan, ako u srcu nema ljubavi za svoj liepi jezik i t. d., pa nastavlja: „Sve one narodne rieči i rečenice (frazе), koje na-

lazi u tom rječniku, možeš mirno prihvatiti kao suho zlato, jer se u tome radilo i pribralo najvećom skrupuloznošću“ i t. d. Tako g. prof. Bosanac! To znamenito djelo sastoji se od dvie knjige, jedna od 951, a druga od 884 strane. Ciena mu je bila 40 K, ali sadašnji vlastnik „Rječnika“ g. Kvirin Broz ustupio ga je Družbi za 20 K, od kojih pripada njemu 10 a Družbi ostatak. Tko kupi taj „Rječnik“ u prvom će redu koristiti sebi, a u drugom našoj Družbi. Družbino će ravnateljstvo voditi u tome posebnu knjigu i pripravno je pouzdanim osobama davati rečeno djelo na odplatu. Tko želi, da mu se „Rječnik“ uvezan dostavi, trebat će da plati 4 K više. „Rječnik“ se naručuje i uplaćuje kod družbinog ravnateljstva u Voloskom, koje daje i potrebite ubavisti. Napried za naš liepi hrvatski jezik! Napried za hrvatsku Istru!

Protupoljska osnova u pruskom saboru. U prvj sjednici kod nastavka čitanja osnove protupoljske u pruskom saboru, zastupnici su pokazali vrlo malo zanimanja za tu osnovu, klupe su bile većinom prazne, Poljak Dziem-bowski kritizovao je oštro kazne o naseljavanju. Megju ostalim reče: „Ako bi vriedilo temeljno načelo: Moć je nad pravom? Za svakoga, koji stoji na tlu moderne države, ova je osnova neprihvatljiva; ona je revolucionarna, prvi korak komunizmu, koji je ekspropiaciju također napisao na svoju zastavu. Ciena je osnova ispunjena čuvstvom mržnje proti svemu, što poljsko ime nosi.“ U debati je zaključeno, da se osnova imade predati komisiji od 28 članova.

Imovina kongregacija u Francuzkoj. Povodom upita jednog francuzkog konzervativnog zastupnika, kamo su dospjele milijarde francuzkih kongregacija, dao je ministar pravosudja, izdati izvještaj o likvidaciji kongregacionih dobara, u kojem se među ostalim iziće sljedeće: Nepokretne ukinitih kongregacija daju se u obće teško unovčiti. Osim obćina i departmana našlo se je malo kupaca, jer su svećenici dostalcima kongregacionih dobara prietili s ekskomunikacijom. Procienjena vriednost svih tih dobara iznosi 4,071,777.000 franka. Kongregacije su u ostalom skoro čitav svoj imetak poslale u inozemstvo, nepokretne obeterile u tom povodu velikim hipotekama, te aktivna njihova svim mogućim sredstvima umanjili. Sudbeni postupak, koji je likvidacija prozurokovala, pojeo je sâm preko jednog milijuna odvjetničkih troškova. — Kako se po ovom vidu nisu francuzke kongregacije tako oskudne, no ako su od zna bila kuda tebare podpore, najmanje su bile upućene na primose siromašnog naroda hrvatskoga, kog je sarajevski nadbiskup obnašao shodnim da upućuje na šiljanje milodara u Francuzku.

Uprava načelnika skradinske obćine Matasa pred protom.

Vrlo poštovani gosp. uredniče!

Na osnovu §. 19. zakona 17.12. 1862. o štampi izviliti ćete u narednom broju „Hrvatske Rieči“ avrstiti sljedeći izpravak:

Nije istina, kao što stoji u br. 189. „Hrv. Rieči“ strana 3. stupac 4., da sam ja pri porotničkoj razpravi u Šibeniku, protiv Blažu Miletiću, priznao, da mi je Miletić na moj zahtjev izručio K 750 od travarine, jer da sam mislio, da je novac sigurniji kod mene, nego li u obćinskoj bhgajni, već je naprotiv istina, da sam kazao kako je Miletić jedne večeri stigao kasno u Skradin i predao mi K 730 od pobrane travarine, pošta je odmah sutradan morao odlaziti službenim poslom i da sam sve to odmah kazao obćinskom tajniku, kome je Miletić obćino predavao utjerani novac. Nije istina, da sam priznao, da su se svi neredi dogodjali pod mojom upravom za mog načelnikovanja, već je naprotiv istina, da o neredima pod mojom upravom nisam ni progovorio. Nije istina, da sam priznao, da su se seoske starješine i obćinski viećnici i prietili svojom demisijom i na sve te tužbe da je ja nisam osvrćao, već je naprotiv istina, da sam ja kazao: kako prilikom jedne sjednice obćinskog vieća u Skradinu, malo prije obnove obćinskog zastupstva, bijaše mi prikazan jedan spis protiv Miletića, da ga ja nisam podnio i da je pretres, jer nije bio na dnevnom redu i da je potekla od poznate skradinske klike, a na njegovo mjesto da stavi onoga, koji je tužbu i napisao. Nije istina, da sam ja tvrdio, da bi bio pri mom izstupu, a još i prvo, ednote račune sa Miletićem, ali da ja nisam bio ni tajnik ni blagajnik, već je naprotiv istina, da sam izjavio, kako sam ja pozivao obćinsku upravu, da, pri svršetku perioda, likvidira račune sa Miletićem, žaleći, što g. Mudražija, koji je držao ključe bla-

gajne, nije pristao na moj predlog. Nije istina, da sam priznao, da mi je Miletić uzajmio novaca, već je naprotiv istina, da o tome nije rečena ni jedna rieč pri razpravi kad su mene izpitivali.

— U Skradinu, 1. prosinca 1907.

Vinko Matas.

— Poštovani gospodnje juredniče!

Na osnovu §. 19. zakona o štampi 17. prosinca 1862. istem, da u prvom broju, koji je na redu, „Hrvatske Rieči“ avrstite ovaj izpravak:

Nije istina što stoji u 3. stupcu, 3. strani br. 189. „Hrvatske Rieči“, da sam ja priznao, da sam izplaćivao obćino u mojoj kući poljske štete oštećenih stranaka, već je istina, da sam na pitanje prosto odgovorio: ja sam izplaćivao pojedincima poljske štete, dočim iznose utjerane od seoskih odlomaka da je izplaćivao pok. Pave Alfrević. Nije istina, da sam priznao, da bi mi napri izplati gdje koji dao i „bakšiš“, već je naprotiv istina, da tu rieč „bakšiš“ nit sam izgovorio, nit je bilo govora o kakovoj nagradi. Nije istina, da sam priznao, da sam bio odpušten u prosincu 1905., već je naprotiv istina, da sam priznao, da sam bio odpušten 7. veljače 1906. Nije istina, da sam ja priznao, da uprava načelnika Matasa bila je dužna sa mnom uređiti račune, već je naprotiv istina, da sam ja izjavio da je uprava načelnika Mudražije bila dužna sa mnom likvidirati račune i da sam ja na to pozivao nekoliko puta načelnika Mudražiju. Nije istina, da sam priznao, da sam načelniku Matasu uzajmljivao novac i da mi je on i sada dužan, već je naprotiv istina, da sam ja niekao da mi je načelnik Matas dužan, nit sam mu ikad zajimao novaca.

Skradin, 30. studenoga 1907.

Blaž Miletić.

Uglednom uredništvu političkog časopisa „Hrvatske Rieči“

u Šibeniku.

Najljudnije je molim to ugledno uredništvo, da na temelju §. 19. zakona o štampi blagovoljno izvrstili u narednom broju cienjenog lista „Hrvatska Rieč“ sljedeći izpravak:

U broju 189. od 27. studenoga ove godine lista „Hrvatska Rieč“ i baš u članku avrstvnu pod naslovom „Uprava načelnika skradinske obćine Matasa pred protom“ a u stavci „svjedoci“ stoji, da sam i ja svjedočio da je Miletić prisutan bio kad se je u obćinskom uredu u Skradinu otvorio pretinac pokojnog Pavla Alfrevića, i da smo našli na vrhu spise poljskih šteta Erakovića, Šinjorice, Lalića i Mihovića. Navedeno nije istinito. Nasuprot je istina, da sam svjedočio: „Kad su gg. Roca i pisar Stipanđija došli mi izporuku gosp. načelnika Matasa da „zastupam pri inventuru pretinca pok. Alfrevića, ja sam se nećkao istima govoreći, da u zamjeni „načelnika prizovu jednog obćinskog prisjednika iz mjesta, koji i tako znadu za što je g. Roca došao u obćinski ured; kad mi odvratih: načelnik je rekao, da i on odmah dolazi, a međutim mi da otvorimo i pregledavamo, i ako „preko sve moje volje, istom tada sam se pridružio tom činu. Gosp. je Roca pretinac otvorio u mojoj i pisara Stipanđije nazočnosti, a načelnik je Matas malo kasnije došao. Ne sjećam se da li je Miletić tada prisutan bio.“

U Skradinu, na sv. Andriju 1907.

Mato Žile pok. Nikole.

OSVRT.

Uvrstili smo gornje izpravke, jer učinjeni u zakonskoj formi i prikazani od interesiranih osoba, dok je u istinu iz porotničke razprave proizteklo i: da je bilo silu tužaba na ovrhovoditelja nadredara Miletića, na čine počinjene pod upravom i načelnikovanjem nar. zastupnika Matasa. I tu: tužba Vranje-Tabule p. Nikole, tužba pok. lije Burk, tužba Miše Picagvere, tužba Alekse Dobrijevića, tužba Jandrije Berića itd. itd. Kao što je i istina: da su sve tužbe prikazane na obćinu skradinsku.

Istina je, da su obćica priznali: da je bilo opetovanih pismenih i ustmenih tužaba načelniku Matasu od Ante i Marka Šinjorice, od Gligorije Erakovića, od Elene Lalić, od Darinke Miović, od Petra Miovića i upravitelja Tripala, od popa Dobrote, od prote Jelače itd. itd. Istina je, da su obćica priznala, da je sasvim tim ostao ovrhovoditelj Miletić u službi sve dok je god Matas bio načelnikom i vodio obćinu skradinsku.

Istina je, da su se sve te tužbe bavile: radi neredovitog utjerivanja novaca; radi utjerivanja po više puta, a neplaćanja strankama; radi utjerivanja od stranaka, a neplaćanja onima, kojima su ti novci imali da budu predani.

Istina je, po njihovom priznanju, da je za god. 1900. i 1901. Miletić izručivao sve novce od travarine bivšem načelniku Matasu, jer je ovaj tad imao referat.

Istina je, po priznanju Miletića, da je ovaj koncem god. 1904. dao Matasu K 770 od travarine na njegov zahtjev, jer da mu služe za neke obćinske posle, te da je Miletić izjavio: kako on zna kamo su ti novci svršili, a istina je, da je Matas priznao: da se pri predaji obćinske uprave obvezao, da će platiti i povratiti kada pruda vino. Istina je, da je Miletić naveo, da je on Matasu pri predaji uprave spomenuo: da će on predati i spise travarine, a da mu je Matas kazao, da ne trebaju, da ih može baciti. Istina je, da iz spisa razprave proiztiče, da je, za povodnje g. 1902. u Skradinu, Zemaljski Odbor brzojavno odposlao K 400 pripomoći; da tu svotu nesrećeni seljaci nikad ne videše; da ta svota „bi po Matasu u obćinsku blagajnu stavljena tek na 30. prosinca 1905. Istina je, da bivšem inačelniku Matasu radi slabe i neredovite uprave utadani prisjednici Mudražija i Bedrica oduzeće ključe blagajne.

Istina, i obćica priznali: da Miletić nije ni primio plaću za koji mjesec od obćine pod upravom Matasa, a da je s druge strane trošio čak i za odkup poštanjskih pošiljaka obćini, te to predumijavao obćini.

Istina je, da je Miletić služio dok je bilo Matasa, kao što je istina, da se Miletić preko razprave branio: „sve što sam učinio, učinio sam po nalogu starješine.“

Istina je također, da su svjedoci Stipanđija i Žile kazali: da su znali kako stvari idu, ali se nisu imali kome tužiti; kao i to: da je Žile kazao, da je predočio čak i sudbinu obćine vrgorske.

Istina je, da tekom razprave izbile su utjeranim, za Matasove uprave, župničke redovine m. p. franjevaca Marića, Penića, Samca, ali strankama neuručene, samom O. Andriji Mariću K 250.

Istina je, da je Matas predstavljao, ko da je po njegovoj naredbi Miletić pok. Pavi Alfreviću izručio novac Miovića; pa opozovao: da ne zna je li Miletić bio utjerao; onda opet: da im naredio uređiti posao Miovića; a napokon podvalio: da Alfrević mogao i novac ponieti kući.

Istina je, da je Miletić priznao — a i svjedok Skubonja zasvjedočio — da on (Miletić) ne htjeo, po naputku svog odvjetnika Subotića, podpisati spis, pružen mu po Matasu, u kom je stajalo: da Matas nit mu duguje, nit mu dugovao.

Istina je, da su sudbeni vještaci dokazali manjak pri obćini skradinskoj pod upravom Matasa, kao što je istina, da je Miletić po poroti bio riešen.

Naše brzojavke.

Zagreb, 11. Povodom štrašnjeg otvara hrvatskoga sabora, peštanskih dogovora sa Frankom, u gradu vlada uzrujanost. Pojačana je vojnička posada. Socijalisti spremaju se na obći strajk i demonstracije. Sve je razdano, kako će se stranke držati prama Rakodcaju.

Beč, 11. U parlamentu nastavlja se razprava vrhu prešnog predloga o riešenju austro-ugarske nagodbe. Od Hrvata govorilo je do sad nekoliko zastupnika, koji su izjavili samo da će glasovati proti nagodbi.

Po tome najavljena obstrukcija svršila je blažom. (Op. ured.)

Budimpešta, 11. Pregovaranja izmedju Weckerla i Franka traju.

Na 8. o. mj. Weckerle je pozvao Franka, da dodje u Budimpeštu na pregovore. O tome je Frank svoje sabsorske drugove u Zagrebu obavio i njihovim znanjem pošao u Peštu, gdje je došao u doticaj sa Weckerlom i Josipovićem. Ti pregovori, kako se vidi, traju još, a rek bi, da će o istima Frank izvestiti svoje drugove, a oni javnost. — Ne znamo o čemu se radi, ali Weckerle sigurno ne želi dobra Hrvatskoj, a Frank se eto dogovara s Weckerlom u času, kad je sve pripravljeno, da Hrvatska postane magjarskom županijom. Što će od svega toga biti, vidjeti ćemo. (Op. ured.)

Beograd, 11. U skupštini došlo je do razprave pitanje o umorstvu dvaju Novakovića, koji su, kako je poznato, u beogradskim tamičnicama ubiveni. Preko te razprave došlo je do burnih prizora i do velike uzrujanosti.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdatelj i odgovorni urednik Josip Drezga

Hrvati i Hrvatice!

Sjećajte se u svakoj prigodi

== DRUŽBE ==

Sv.

Ćirila i Metoda

== za Istru ==

OPRAVNIŠTVO
Austro-Amerikanskog Parobrodarskog
Dioničkog Društva
u ŠIBENIKU

oprema putnike iz Šibenika preko Trsta za sve djelove sjeverne i južne Amerike, Aziju, Afriku i Australiju.

Sedmični polazak.

Odlazi parobroda:

Trst - New-York.

Parobrod „Gerty“ 14. Prosinca 1907.

„Laura“ 30. Prosinca

Trst - New-Orleans.

Parobrod „Eugenia“ 24. Prosinca 1907.

Trst - Buenos Aires.

Parobrod „Francesca“ 20. Prosinca 1907.

Za potanje obavjesti kao i za prevozne karte, treba se obratiti istom opravništvu,





Novo i moderno uredjena
Hrvatska tiskara

ŠIBENIK.

Preporuča se najtoplije P. N. Obćinstvu za izradbu svakovrstnih radnja, kao: Knjige i brošure; sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce i t. d. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove i t. d.

IZRADJUJE PEČATE (STAMPIGLIE) od gume — razne vrsti — kao i vlastoručnih podpisa.

Drži u zalihi sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

 Solidna izradba, umjerene cijene. 

NARUČBE OBAVLJAJU SE BRZO I PO ZAHTJEVU.